

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Факултет за туризам и бизнис логистика - Гевгелија

Општина Дојран

ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН

ШТИП, 2012

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ ОД НАУЧНО-СТРУЧНА ТРИБИНА
одржана на 20 април 2012 година во Дојран**

ИЗДАВАЧ:

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА - ГЕВГЕЛИЈА**

ПОКРОВИТЕЛ:

**Г-дин ГЛИГОР ЧАБУЛЕВ,
ГРАДОНАЧАЛНИК НА ОПШТИНА ДОЈРАН**

ЗА ИЗДАВАЧОТ:

Доц. д-р. НАКО ТАШКОВ, ДЕКАН НА ФТБЛ - ГЕВГЕЛИЈА

РЕДАКЦИЈА:

**Доц. д-р. НАКО ТАШКОВ, ПРЕТСЕДАТЕЛ
Доц. д-р Никола В. ДИМИТРОВ, ОДГОВОРЕН УРЕДИК
Доц. д-р ДЕЈАН МЕТОДИЈЕСКИ, ТЕХНИЧКИ СЕКРЕТАР
д-р. ТАЊА АНГЕЛКОВА, ТЕХНИЧКИ СЕКРЕТАР
Доц. д-р БИЛЈАНА ПЕТРЕВСКА, ЧЛЕН
ДАНЧЕ ГАВРИЛОВСКА - АТАНАСОВСКА, ЈАЗИЧНА РЕДАКЦИЈА**

ОРГАНИЗАЦИОНЕН ОДБОР:

**Доц. д-р НАКО ТАШКОВ, ДЕКАН, ПРЕТСЕДАТЕЛ
Доц. д-р Никола В. ДИМИТРОВ, ПРОДЕКАН, СЕКРЕТАР
Доц. д-р ЗЛАТКО ЈАКОВЛЕВ
Доц. д-р ЦАНЕ КОТЕСКИ
Доц. д-р БИЛЈАНА ПЕТРЕВСКА
Доц. д-р ЕЛИЗАБЕТА МИТРЕВА
Доц. д-р ДРАШКО АТАНАСОСКИ
МАГДАЛЕНА КРЕЧЕВА, ОПШТИНА ДОЈРАН
АНДРЕЈ АНГЕЛОВСКИ, ОПШТИНА ДОЈРАН**

СЕКРЕТАРИЈАТ:

**М-р ТАЊА АНГЕЛКОВА,
М-р ДЕЈАН МЕТОДИЈЕСКИ,
М-р ДУШИЦА САНЕВА,
М-р ТАТЈАНА ЦАЛЕВА,
М-р НАТАША КОЛЕВСКА,
М-р ОЛИВЕР ФИЛИПОСКИ,
М-р ДУШКО ЈОШЕСКИ,
М-р СНЕЖАНА ДАГАЛЕВА,
М-р ВЛАДИМИР КИТАНОВ
М-р ЗОРАН ТЕМЕЛКОВ,
М-р АНЕТА СТОЈАНОВА**

СОДРЖИНА

ПРЕДГОВОР	7
ПРОФ. Д-Р БЛАГОЈА МАРКОСКИ ДОЈРАНСКА КОТЛИНА.....	9
ПРОФ. Д-Р МАРИЈА АЦКОВСКА, ДОЦ. Д-Р НЕДА ПЕТРОВСКА ПОТЕНЦИЈАНИ ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН...15	
ПРОФ. Д-Р ГОРДАНА ПАНОВА ЛЕКОВИТОСТА НА ДОЈРАНСКОТО ЕЗЕРО.....	21
ПРОФ. Д-Р РИСТЕ ТЕМЈАНОВСКИ ПОДОБРУВАЊЕ НА ПАТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА ВО РЕГИОНОТ НА ДОЈРАНСКОТО ЕЗЕРО ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ НА ПОИНТЕНЗИВЕН ТУРИСТИЧКИ РАЗВОЈ.....	27
ДОЦ. Д-Р РУБИН ЗЕМОИ ПОПУЛАРИЗАЦИЈА НА АНТРОПОЛШКИТЕ ВРЕДНОСТИ НА ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН КАКО МОЖНОСТ ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ.....	39
ДОЦ. Д-Р ВИОЛЕТА МАЦОВА СРЕДСТВОТА НА ИПАРД ВО ФУНКЦИЈА НА ПОТТИКНУВАЊЕ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАН.....	53
ДОЦ. Д-Р МАРГАРИТА МАТЛИЕВСКА ОСВРТ НА ПРОЕКТОТ „СПАС НА ДОЈРАНСКОТО ЕЗЕРО“	65

Доц. д-р Нако Ташков, м-р Тања Ангелкова, м-р Татјана Цалева ПЛАЖИТЕ ВО ФУНКЦИЈА ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКИОТ ПРОМЕТ ВО ОПШТИНА ДОЈРАН.....	75
Доц. д-р Никола В. Димитров, м-р Душко Јошески ОСНОВНИ СОЦИО-ЕКОНОМСКИ ПАРАМЕТРИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ТУРИЗМОТ ВО ОПШТИНА ДОЈРАН.....	81
Доц. д-р Дејан Илиев СО РАЗВОЈОТ НА РИБОЛОВНИОТ ТУРИЗАМ ДО ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКАТА СЕЗОНА НА ДОЈРАНСКОТО ЕЗЕРО.....	93
Доц. д-р Билјана Петревска ПРЕДВИДУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКАТА ПОБАРУВАЧКА ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН.....	101
Доц. д-р Елизабета Митрева, м-р Оливер Филипоски ПРИМЕНА НА СТРАТЕГИИ НА TQM (TOTAL QUALITY MANAGEMENT) ВО УНАПРЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА УСЛУГИТЕ ВО ТУРИЗМОТ.....	113
Доц. д-р Златко Јаковлев, м-р Влатко Пачешкоски ПРОГРАМИРАЊЕ НА СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНАТА АНИМАЦИЈА ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН.....	125
Доц. д-р Цане Котески, м-р Владимир Китанов СТРУКТУРА НА ПАТНАТА МРЕЖА И НЕЈЗИНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ТУРИЗМОТ ВО ОПШТИНА ДОЈРАН.....	137
Д-р Марија Магдинчева – Шопова УЛОГАТА НА МАЛИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА ВО РАЗВОЈОТ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН.....	147

**Доц. д-р Нако Ташков, м-р Владан Андоновиќ, Доц. д-р Дејан Методијески,
Илија Лазаревски**

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ИНФОРМАЦИОНО УПРАВУВАЧКИ СИСТЕМ ЗА ОПШТИНА
ДОЈРАН.....155

Доц. д-р Никола В. Димитров,

Од идеја до реализација (ККК – „ПОЛИН“ – Полифункционална содржина на
туризмот во Општина Дојран).....161

Доц. д-р Драшко Атанасоски

ВЛИЈАНИЕТО НА СООБРАЌАЈНАТА ПОВРЗАНОСТ ЗА РАСТ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ
РЕГИОН.....171

М-р Ленче Насев

КУЛТУРНИТЕ И МУЗИЧКИТЕ МАНИФЕСТАЦИИ КАКО ЗНАЧАЕН ФАКТОР ЗА РАЗВОЈ НА
ТУРИЗМОТ ВО ГРАДОТ ДОЈРАН.....185

М-р Душица Санева, М-р Снежана Бардарова, М-р Горан Антонијевски

ГАСТРОНОМСКАТА ПОНУДА КАКО ФАКТОР ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО
ДОЈРАН.....191

М-р Наташа Колевска, Јулија Наковска

ПОТЕНЦИЈАЛИ ЗА РАЗВОЈ НА ЕКОХОТЕЛИ ВО ДОЈРАН.....197

М-р Кристина Ковачевиќ

БИЗНИС ЕТИКАТА ВО ФУНКЦИЈА НА ДОЛГОРОЧЕН РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАН...209

М-р Ванѓа Димитриева – Кузамноска

СЕКОДНЕВНОТО КОРИСТЕЊЕ НА ТРАДИЦИОНАЛНИТЕ НОСИИ ВО УГОСТИТЕЛСКИТЕ
ОБЈЕКТИ КАКО ЕДНА РАЗВОЈНА ТОЧКА ЗА УСОВРШУВАЊЕ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ
РЕГИОН.....219

**М-р Марина Радосављевиќ-Бољчева, М-р Зоран Темелков, М-р Костадинка
Чабулева**

ИПА ФОНДОВИ: МОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ
РЕГИОН.....225

Бранко Бизоев

ДЕСТИНАЦИСКАТА МЕНАџМЕНТ КОМПАНИЈА КАКО МОЖНОСТ ЗА ПОГОЛЕМА
АФИРМАЦИЈА НА КУЛТУРНИТЕ И ГАСТРОНОМСКИ ВРЕДНОСТИ НА ДОЈРАНСКИОТ
РЕГИОН.....233

Тихомир Ручкоманов

ДОЈРАНСКА БАРТЕР БЕРЗА.....245

Петранка Чалков

РИБАРСТВОТО И АКВАКУЛТУРАТА ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН.....253

Ефимова Елизабета, Дукова Маја

АЛТЕРНАТИВНИ ФОРМИ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН.....261

ЗАКЛУЧОЦИ269

ПРЕДГОВОР

Организаторите и реализаторите на Научно-стручната трибина „Туризмот во дојранскиот регион“ одржана на 20. април 2012 година во Стар Дојран, ја исполнија дадена обврската дадена на почетокот, а тоа е издавање на Зборник на трудови.

Со успешно менаџирање, Редакцијата на Зборникот, на стручната и пошироката јавност им ги претставува сите 28 трудови презентирани на трибината.

Дојранскиот регион е еден од најразвиените туристички простори во источниот дел од Република Македонија кој дава, но и може да даде уште многу разновидни туристички услуги и производи.

Се надеваме, идеите изнесени во Зборникот ќе претставуваат добра основа за изработка на Стратегија за развој на туризмот во Дојранскиот регион и имплементација на истата.

Редакцијата, на сите субјекти им се заблагодарува за добронамерните сугестии и помош околу издавањето на Зборникот.

Редакција

Тихомир РУЧКОМАНОВ

ДОЈРАНСКА БАРТЕР БЕРЗА

Вовед

Туризмот денес е значаен дел од економијата на секоја држава . Прашањето на менаџирањето во оваа област бара постојана иновативност во управувањето на процесите , почнувајќи од мала компанија , преку регионален субјект , па се до интернационална позиција на пазарот . Секоја туристичка дестинација има свои специфичности , чии вредности изгледаат различно кога се набљудуваат од двете страни на „езерото“ . Вкупниот простор на туристичката дестинација , расположлив за искористување и креирање на примамливи модели внатре во него , ја прави дестинацијата жива и флексибилна како туристичка понуда .

Дојранскиот регион е дел од југоисточниот плански регион на Република Македонија и дел од Килкискиот (Кукушкиот) регион на соседната Грција . Погледнат од птичја перспектива езерото е „јајце“ во „гнездото“ регион , кое во себе крие тајни , перспективи , можности и живот . Границите на регионот , анализирајќи ги движењата на населението и локалната економија , се општините Гевгелија – Валандово – Струмица , од Македонската страна . Од Грчката страна , големо е влијанието на Килкиската (Кукушката) економија врз вкупниот регион , се до границите на Македонската страна но и во длабочината на регионот .

Одржлив економски развој на подолг рок , бара правилно искористување на ресурсите кои ни стојат на располагање , бидејќи ние нив ги имаме добиено на реверс од идните генерации . Обновливи или пак необновливи , ресурсите денес се користат или поточно експлоатираат како да се неограничени . Затоа добриот менаџмент и квалитетното управување денес , претставува инвестиција за во иднина . Приближувањето на туристичката дестинација и нејзините можности кон потенцијалните туристи , како и соодветно управување со понудата и побарувачката , претставува основна задача на менаџментот во туризмот . Од друга страна пак иновацијата и создавањето на туристичкиот нов производ , позиционирањето на пазарот , продажбата и туристичката промоција , се додадената вредност на менаџментот во туризмот . Секундарна обврска на менаџментот во туризмот е мерењето и задоволувањето на интересите на сите чинители во одржливиот развој

на туризмот , пред се на локалната заедница , јавниот сектор и туристите.

1. Ресурси

Населението е секогаш највлијателниот дел од структурата на туристичкиот капитал . Вербата во своите можности и пренесувањето на своите вредности кон туристите , создавањето на взаемна доверба и чувство на срдечност , се основите на кои опстојува одржливиот туристички развој . Општина Дојран по пописот од 2002 година , има вкупно 3426 жители , од кои 2641 македонци , 402 турци , 277 срби и 106 се изјасниле во графата за останати . Од западната страна на Стар и Нов Дојран се протегаат ритчињата Кало Тепе и Карабали и го создаваат амфитеатралниот амбиент на македонската страна на езерото . Околу 63% од езерската површина или околу 27км² се на македонската страна , додека 37% од езерската површина или околу 16км² се на грчката страна . Вкупниот простор како целина , во себе ги содржи населението , земјиштето , езерската површина , но и растителниот и животинскиот свет , климата , и сите други нематеријални и материјални вредности . Атрактивноста на просторот како ресурс е релативна , таа зависи од можностите за негово планирање и правилно искористување , без да се намалат неговите карактеристики и вредности.

Буџетот на општината ја отсликува финансиската моќ на заедницата . Буџетот на општина Дојран за 2012 година , како една од финансиските поддршки за развојот на туризмот во регионот , изнесува 108.142.521,00 денари , од кои 29,3 милиони денари се даночни приходи , додека 27,3 милиони денари се предвидени приходи од донации и дотации . Капиталните приходи од продажба на земјиште и нематеријални вложувања се планирани да изнесуваат 9,5 милиони денари , додека пак капиталните расходи се планирани на 44,09 милиони денари . За споредба , но и како дел од Дојранскиот туристички регион мораме да ги имаме во предвид и буџетите на останати општини од регионот , тука пред се на општините Гевгелија и Струмица . Буџетот на општина Струмица за 2012 година изнесува 973.000.000,00 денари , од кои 400 милиони денари се даночни приходи , додека 447 милиони денари се предвидени приходи од донации и дотации . Буџетот на општина Гевгелија за 2012 година изнесува 511.208.660,00 денари , од кои 99,6 милиони денари се планирани капитални приходи од продажба на земјиште со кое стопанисува општината , додека 198,8 милиони денари се планирани за капитални расходи . Од денешна временска дистанца неизбежно е прашањето за тоа колку потрошија општините и државата

од дефицитот во првиот квартал од 2012 година , а колку истиот бил планиран за целата година .

Обединетите нации за споредба , го намалија својот буџет предвиден за туризмот , за периодот 2012 – 2013 година на 5,15 милијарди американски долари од 5,41 милијарди американски долари во периодот 2010 – 2011 година . ИПА предпристапната програма на Европската Унија за период од 2007 – 2013 година сеуште е активна и функционална . Една од петте компоненти на ИПА програмата е програмата за регионален развој со која се помагаат инфраструктурни проекти во секторите заштита на околината и сообраќајот , како и програмите за поттикнување на конкурентноста на регионалниот развој . Многумина веројатно би помислиле дека тоа е се што имаме на располагање за работа денес , дури и помалку од тоа . Меѓутоа , за среќа постојат уште многу опции и можности со кои можеме да ги активираме сите капацитети кои ни стојат на располагање .

2. Искуства

Европската комисија на 14 и 15 април 2010 година во Мадрид усвоила документ насловен „Нова стратешка визија за политиката за туризам во ЕУ“ , со единствена цел да се поддржат иницијативите од приватните и јавните субјекти , нивните постоечки мрежи , како и да се стави акцент на зајакнувањето на одржливите капацитети и на поттикнувањето на конкурентноста на малите и средните компании од областа на туризмот .

„Пристапот Лидер“ како иницијатива формирана и финансирана од Европската комисија , става исто така најголем акцент на партнерството и мрежите за размена на искуства , на зајакнување на вредноста на локалните производи и услуги , како и на подобрување на нивниот пристап до пазарот за мали производства . „Пристапот Лидер“ вклучува индивидуални проекти кои пред се , се дизајнирани и обработувани со помош на локални и регионални партнерства , најповеќе за решавање на посепцифичните проблеми . Значи , искуствата од Европската унија во туризмот ни посочуваат дека , за поголемите и покомплицираните потреби на регионот , потребни се вложувања на конкретни средства во прометот , најпрво помеѓу општините а потоа помеѓу регионите и на крај помеѓу државите . Во оваа насока е и предлогот за соработка и вмрежување на сите релевантни фактори и чинители во Дојранскиот туристички регион .

Масовниот туризам денес е желба и реалност , но и задоволство и грижа истовремено . Масовниот туризам со себе носи и бранови кои произведуваат проблеми на брегот , пред се со уредувањето на

просторот , неговата заштита и одржување после повлекувањето на брановите . Тој бара поширок пофункционален и покомпактен простор , во кој ќе ја почувствува силината на туристичкиот производ кој му се нуди .

Општините и останатите субјекти во Дојранскиот регион , ја имаат обврската сето тоа да го осмислат , обезбедат и стават во функција . Се поставува прашањето како да ги обединиме поединечните капацитети и да ги ставиме во активна позиција за одржлив развој на регионот . Иновациите како промена на постоечката состојба , креираат нова вредност , нови производи и услуги , соодветно на можностите и способностите . **Дојранската бартер берза** секако е една од алтернативните опции .

3. Дојранска бартер берза

Бартер берзата има основна функција да нуди решенија со кои ќе го зголеми обемот на работа во регионот , пред се со намалени трошоци , зголемена наплата и повисока ефикасност . Бартер берзата ќе овозможи купување на туристичкиот производ со продавање на друг производ , но и истовремено инвестирање во нови вредности преку кои би се негувала лојалноста на клиентите . Бартерот во туризмот основно што овозможува е плаќање на набавките со испорака на сопствени производи или услуги , ги активира неискористените капацитети , создава можности за решавање на проблематичните побарувања но и полесно плаќање на долговите , отвара нови контакти и канали за размена на идеи , произведува нов дополнителен профит .

Системот на бартер берзата функционира online . Членовите на берзата сами управуваат со своите средства и ги пренасочуваат кому сакаат , со полна контрола 24 часа дневно . Што се се нуди како стока и услуга на берзата , членовите спознаваат со пребарување на сајтот на берзата . Берзата ќе го олесни пласманот на Вашата понуда од едноставна причина што останатите членови ќе сакаат да соработуваат со Вас а не со партнери кои за истата понуда бараат плаќање во готово . Тие Вам ќе ви платат со своите бартер средства . На членот на берзата кој продава на бартер пазарот , средствата му се запишуваат на неговата бартер сметка , додека на членот на берзата кој купува на бартер пазарот , средствата му се отпишуваат од неговата бартер сметка . Единствено организаторот на берзата може да зачленува нови субјекти , ги ажурира сметките на членовите и врши редовно и правовремено известување за состојбите на берзата . Може да дели бонуси за прв депозит , или депозит доколку приклучите нов субјект на берзата . Исто така организаторот на берзата го оценува и бонитетот на сите членови .

Членот на берзата кој поседува квалитетен бонитет , може да купува на бартер пазарот во еден момент а да плати покасно со испорака на свој производ или услуга , без камата и без колатерал .

Ваквиот револвинг бартер кредит има вредносно и временско ограничување , а до одредениот термин сметката на членот се балансира со нова испорака на бартер пазарот или пак со уплатување на готови пари . Праксата покажала дека малите компании членки на бартер берзата , воспоставуваат кооперантски односи со поголемите компании со кои претходно не можеле да соработуваат , и тоа без да се оптоварат со долгови и камати . Залихите и неискористените капацитети се пасивата која со бартер берзата стануваат атрактивна актива која почнува да создава профит . Бартер берзата е отворен и флексибилен систем , тој не е привилегија само на одредени субјекти , туку бескрајна можност за заеднички напредок . Секој поединец исто така би можел да пласира некоја своја вредност на берзата од една страна , а од друга страна да ја пополни својата потреба доколку истата ја има на берзата . Секој поединец поседува одредени знаења и вештини кои можеби во одредени моменти се потреба на берзата . Светската пракса познава примери на создавање на мали компании преку личен ангажман токму на берзите . Можеби е подобро прво да се „пробаш“ на берзата , а потоа да се „осмелиш“ самостојно .

Бартерот се повеќе станува спасоносно решение за земјите во развој , бидејќи истите немаат доволно сопствени пари за да ги решат своите економски и развојни потреби . Од друга страна пак банките поради зголемениот процент на лоши пласмани , не го сакаат имотот како гаранција за добивање на кредит . Некому можеби ваквото организирање му личи на „коллективизација“ , но целта не е „коллективизација“ на компаниите , туку конкретизирање на методот и филозофијата на работа во својата специјалност но во вмрежено опкружување , со желба за поголема економска соработка со зголемена флексибилност и креативност . Менаџментот на Дојранската бартер берза ќе има задача да го оформи методот на работа на берзата , со кој визијата од идејна форма ќе се конвертира во реалност . За пример би можел да послужи алтернативниот резервен пресметковен систем , односно алтернативниот алгоритам за економија во криза на Рускиот економист Герман Стерлигов , базиран на бартерот , со современа врска „пари – интернет – бартер “ и шема на функционирање „стока – стока – пари “ .

Замислете , градежна компанија од Струмица и столарска работилница од Валандово имаат вишок на работна сила и машини во одреден период, транспортна компанија од Богданци има слободно транспортно

средство , фабрика од Гевгелија има залихи на канализациони цефки , а општина Дојран има побарување од изведувачот на проектот „Дојранска кука во сплав населба“ кој пак продава градежни парцели од истиот проект и доцни со роковите за работа , хотелот Истатов пак има побарување од фабриката од Гевгелија за претходно летување на нивните работници и семинарите за билдање на тимот , и така натаму . Доколку само една од компаниите посака да има своја градежна парцела или да инвестира во проектот , или пак друг купувач плати во готово , или пак берзата со своите претходно акумулирани средства , вложи во проектот преку берзата , би се активирале и слободните капацитети и залихите на компаниите . Ова сигурно не е најдобриот пример за функционирањето на берзата , најдобриот пример ќе го создадат членовите на Дојранската бартер берзата .

Како би изгледало опкружувањето кога општината ќе го изгради патот до Паљурци – Богданци по трасата помеѓу месностите Кало Тепе и Воловец преку Дојранската бартер берза ?

Како ќе изгледаат отворените нови површини и можности откако проектот „Сончев град“ на западната страна од ритчињата Кало Тепе и Карабали , ќе се појават на Дојранската бартер берза ?

Веројатно некому вака предложеното му изгледа илузија , но во реалниот свет е во функција .

Заклучок

Бартерот во реалноста ја зголемува конкуренцијата на пазарот , ја намалува вредноста на инфлацијата бидејќи со разни тендери нереално се билдаат цените на услугите на пазарот , а од друга страна го подобрува и готовинскиот тек на средствата . Со помош на бартерот да се потрудиме да го одржиме нивото на развој што го имаме во моментов , да ги подобриме и кондиционо подготвиме сите потенцијали кои ги имаме , и спремни да го дочекаме крајот на кризата Берзата како самостоен економски систем ќе проектира мрежно поврзување како основна компонента на својата стратешка предност во односите со опкружувањето . Сите економски чинители во опкружувањето ќе имаат корист од функционирањето на Дојранската бартер берза . Минатото лето имавме ноќевања на туристи во Валандово и Богданци кои патуваат секојдневно до Дојранското езеро . Тоа е пример на економски бенефит на опкружувањето од туризмот во Дојранскиот регион .

Економистите денес препорачуваат штедење во сите насоки , но ние мораме и да вложуваме и да се развиваме , и секако да останеме конкурентни . Бидејќи науката не учи дека ако само силно штедиме , ќе

канализираме спирала на рецесијата а тоа дефинитивно никој не го посакува . Микро компаниите од една страна се сметаат за генератори на развојот на економијата во нормални услови, додека од друга страна кога економијата е во криза , истите се сметаат за почетни генератори на неликвидноста бидејќи се најнежни , најранливи и со најмалку ресурси . Денес искуствата покажуваат дека и мултилатералната компензација во економија во криза , не е функционална и не е соодветно решение за неликвидноста . Можеби токму бартер берзата е решение за денешните економски проблеми .

Менаџментот на Дојранската бартер берза , константно ќе ја прилагодува активноста и работата , соодветно на барањата на пазарот и можностите на членовите на берзата , а со тоа ќе ја одржува берзата во кондиција .

Економистите на Гевгелија и Струмица денес ги „влечат“ потенцијалите на Богданци и Валандово кон себе . Затоа берзата би била пожелна токму во Дојран , за да може да функционира и како Push и како Pull менаџмент на вкупните потенцијали во регионот .

Идејата на професорот по менаџмент при Женевскиот универзитет , Клаус Шваб , да организира стручни расправи по менаџмент во малиот Давос , денес е влијателен економско-политички форум во светски рамки . Дојран , за почеток нека биде регионален , а во блиска иднина државен и меѓудржавен економско-политички форум .

За крај сакам да си посакам приоритети на Дојранската бартер берза , а тоа се обнова на детското одмаралиште , на кампингот , сплав населба , пат до Паљурци , и веројатно е доволно за почеток .

Резиме (Abstract)

Функционалното гнездо е најдобрата заштита на јајцето !

Расположливите ресурси на секој регион како туристичка дестинација , се предуслов за заживување на развојот и заедно со квалитетното менаџирање , се главната инвестиција во иднината .

Квалитетниот и одржлив развој во туризмот бара и квалитетно инвестирање со здрава структура на капиталот , кој пак подоцна ќе донесе добивка како за инвеститорите така и за локалното население .

Бартер берзите како финасиски институции , и берзанските тргувања со алтернативни средства , денес се економска реалност која го освојува светот .

Клучни зборови : развој , туризам , партнерство , бенефит .

DOJARAN'S BARTER EXCHANGE

Functional nest is the best protection of the egg !

Available resources of each region as a tourist destination , are a prerequisite for the development and revitalization along with quality management , are a major investment in the future .

Quality and sustainable development in tourism requires quality investment with a healthy capital structure , who later bring profits to investors as well as for locals .

Barter exchanges as financial institutions and stock trading alternative assets, today economic reality that has conquered the world .

Keywords : development , tourism , partnership , benefits .

Користена литература

Петровиќ Б. Перо , „**Берзе и Берзанско пословање**“ , Београд , (2009) .

Радојевиќ Тијана , „**Финансиско пословање у туризму и хотелиерству**“ , Београд , (2011) .

Rosen S. Harvey , „**Javne Finansije**“ , Institut za javne finansije , Zagreb , (1999) .

EU press – Информативен портал за Европската унија

<<http://www.eupress.net>>

European Commission – Education & Training

<http://ec.europa.eu/education/study-in-europe/index_en.html>